

SDG 2030-mik anguniagaq pillugu High Level Konferencemi oqalugiaat

Ataqqinartuq Kunngikkormiutut ataqqinassusilik, Ataqqinartut ministerit, suleqatit, arnat angutillu.

Aallaqqaammut aaqqissuisut ataatsimeersuarnermut uunga pingaarutilimmut qutsavigaakka.

Nunarsuarput annertoorsuarnik unammilligassaqqarpoq. Unammilligassat taakku tamatsinnik kalluaapput, imalu annertutigipput allaat allatut ajornartumik iliuuseqarlutalu ileqqutsinnik allannguisariaqarluta. Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu nungusaataannngitsumik toqqammaveqartumik anguniakkanik sulissuteqarnerata nunat, suliniaqatigiiffiit suliffeqarfiilluunniit unammilligassanut annertuunut kisimiillutik taakkunannga aaqqiisinnaangimmata nalunngilarput, ataatsimut suleqatigiittariaqarputgut.

Nungusaataannngitsumik ineriartorneq taamaallaat aningaasaqarnermut, inuusaatsimut avatangiisinullu attuumatinneqartarpoq. Issittumi innuttaasut kulturitoqaasa ilanngunneqarnissaat taamatullu piujuartitsinermik toqqammaveqartumik anguniakkani pingaartinneqarlutik ilanngunneqarnissaat, kalaallit nunatta tungaannit pingaartillugu kissaatigaarput.

Suariatornissaq tamatta imminermini anguniagaasutut oqaluuseriuarparput. Nungusaataannngitsumillu toqqammaveqarnermut tunngatillugu suariatorneq oqaluuserineqartillugu, ineriartorneq innuttaasut nerisassaqaarnissaat, inissaqaarnissaallu taamatullu inuunermi kulturimilu ukioqatigiiaanut tamanut toqqissisimatitsisoq kissaatigisarparput. Kalallit Nunaanni nunani avannarlerni atugarissaarnerup aaqqissuussaananeramik periutsitta issittumi inuiaqatigiit atugarissaarnerannik periutsimik ineriartorteqqinnissaa kissaatigaarput, taamaalilluni tamanna namminiilivinnissatsinni toqqammaviusinnaaqqullugu. Aap, suariatussaagut, nunarsuarpulli tassani akigissanngilarput.

Kalaallit Nunarput nunarsuarmut ilaavoq, amerlasuutigullu nunat amerlanerpaat unammilligassaasa assinginiq unammilligassaqqarpugut. Nunaavugulli 56.000-it missaannik nunarujussuarmi siaruarsimaqisumik innuttaqartoq.

Nuttarnerit nalinginnaasut illoqarfinnullu annerusunut nuttarnerit kingunerisaannik innuttatta inuusunnerusortaat nunatsinni nunanilu allani illoqarfissuarnut nutsilernerat nassataraa, peqatigisaanillu inoqarfiit minnerusut inuerukkiartorput. Tamatuma innuttakilliarnerneq nassataraa.

Inuusaaserputtaaq allanngoriartorpoq. Silaannaap pissusaata allanngoriartornerata inuusaatsitta allanngornera nassataraa. Immap sikua siullermik piniarfissuusoq maanna annikinnerulerpoq. Piniartut piniariaasitoqqat atorunnaarlugit aalisarnermut ikaarsaarput. Tamannalu aalisakkanik pisuussutsitsinnik tatisivoq.

Nunatsinni attaveqaatit qanga pisariaqartitaasimasunik aallaaveqarput. Taamaammat siunissami attaveqaatit ataqatigiinnerusut ineriartortitsinermillu samminerusut

pilersinneqarnissaannik suliniuteqarpugut. Tamanna ingammik takornariartitsinermi aatsitassarsiornermilu naammassisinnaasanik annertusiissaaq siuariarnermillu pilersitsissalluni.

Attassinissamut Siuariartortitsinissamullu pilersaarut nunat tamat akornanni anguniakkanik malinnittoq 2016-imi akuerineqarpoq. Pilersaarut aqqissuusseqqinnissami sisamanik ukuningga tunaartaqarpoq: 1) ilinniarsimassutsip qaffassarnera, 2) siuariartortitsinissaq arlalinnillu tunaartaqartumik aningaasarsiorneq, 3) pisortat ingerlatsiviinik nutarsaaneq kiisalu 4) ikiorsiissutit, akileraarusersueriaatsip ineqarnerullu nutarternerisigut imminut pilersorsinnaassutsimik qaffassaaneq.

Nungusaataanngitsumik toqqammaveqartumik eqqarsarnejq ilaatigut ataatsimut unammilligassatsinnik periarfissatut isiginninnissaq nassataraa. Tamannalu uagut Inuit kulturitsinniippoq. Kinguaariippassuit ingerlaneranni Inuit silap inuuniarnermilu pissutsit allanngorarnerannut nalimmassartuarput. Silap pissusaa aamma aningaasaliinernut inuussutissarsiornikkullu periarfissanik ammaassisinnaapput. Assersuutigalugu biilliorfissuit ukiorpanngortuni nunatsinni misileraaveqarput. Biilit taamaaliornikkut nunami sanaartorneqarfimmini silaannaap pissusaanit allaanerusuni misilerarneqartarlutik.

Nunatsinni digitalinngorsaaneq periarfissatsialaavoq pisariaqarluinnartuullunilu. Nuummit Qeqertarsuup Tunuanut s̆kalimik pilersitseqqammerpugut tamannalu innuttaasut amerlasuut, attaveqaatitigut pitsanngorsaavigineqarnerat nassataraa. Aningaasaliineq tamanna nutaaliornermik ilinniartitaanermillu misinnartumik siuariartitsasoq siunertaavoq.

Inuiaqatigiit aqqissuussaanikkut ajornartorsiutaannik aaqqiineq, nunallu inuussutissarsiornikkut periarfissanik nungusaataanngitsumik toqqammaveqarluni iluaquteqarneq ersarissumik ataqatigiissumillu pilersaarusiornissamik pisariaqartitsisoq .

Nunap assiliornermi nunap immallu assinginik pitsaanerusunik sanaartorneq teknikikkullu nutaaliornert periarfissiilluarput, tamannalu nungusaataanngitsumik toqqammaveqarluni siuariarnermik ineriartornermillu ikorfartuissaaq.

Tamannalumi aamma patsisaalluni 2014-imi A. P. Møllerip aningaasaateqarfianit tapiiffiqineqarnikkut Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuini sisamani nunap assiliornermik suliniutip nutaap aallartinneqarnera annertuumik nuannaarutissaavoq. Nunatta nunataata sermimik qallerneqarsimanngitsup tamarmi pilersaarutaasutut nunap assiliuunnissaanut aningaasassarsisinnaaneq neriuutigaara.

Tamatuma ilaatigut illoqarfinni ineriartorneq, attaveqaatinik pilersuineq, pilersuineq, silaannaap pissusaanut nalimmassarnejq, aatsitassanik iluaquteqarneq, pinngortitamik aqutsineq, sunngiffimmi inuuneq, takornariartitsineq il.il. ikorfartussavaa. Nunap assingisa nutaat aamma imaani sillimaniarneq nukittorsassavaa, aatsitassanik nukissianillu periarfissat nungusaataanngitsumik toqqammaveqartumik atuinissamut periarfissaq annertunerulersissallugu taamatullu aamma siuariartornermik ineriartornermillu toqqammaveqartumik ilisimasanik pilersitsissalluni. Taamaalillunilu aamma aningaasaqarnikkut attassisinnaaneq siuariarnermik malitseqassaaq.

Nunarput inuiaqatigiit iluanni arlalinni issittumi unammilligassanik nalaataqarfiuvoq, tassalu sanaartornermi, takornariartitsinermi, pinngortitamik isumaginninnermi, silaannaap pissusaata allangoriartornerani, digitaalinnorsaanermilu – siunertaarput taakkunani issittumi nunanilu avannarlerni ikinngutivut peqatigalugit nutaaliortunik aaqqiissusiornissarput – ajornanngippallu nunarsuarmut iluaqutaasumik angusaqartitsinissarput soqutigisaraarput. Ataatsimeersuarneq nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerannik anersaaqartoq peqataaffigaaffigatsigu iluarisimaarparput.

Qujanaq tusarnaarassi.